

ОПШТИНА БРОД

Анкета привредника и предузетника општине Брод о условима пословања, квалитету комуналних услуга и потребама за радном снагом

Брод, мај 2024.

Увод

Одсјек за локални развој општине Брод провео је у мају 2024. године, анкету међу привредним субјектима који послују на територији општине Брод, у циљу прикупљања информација о мишљењу привредног сектора о пословном амбијенту на подручју Општине. Сврха ове анкете је била да се обезбједе корисне и поуздане информације за Општинску управу које се односе на мишљења и ставове привредника и предузетника, а све у циљу креирању повољног пословног амбијента.

Анкетни упитник је састављен од 27 питања, разврстаних у три групе, а то су услови пословања на локалном и републичком нивоу, квалитет јавних услуга и радна снага. Постављана питања су имала за циљ да установе каква је генерално пословна клима у општини Брод, као и да установе задовољство привредника квалитетом локалне самоуправе, институција на нивоу РС и БиХ.

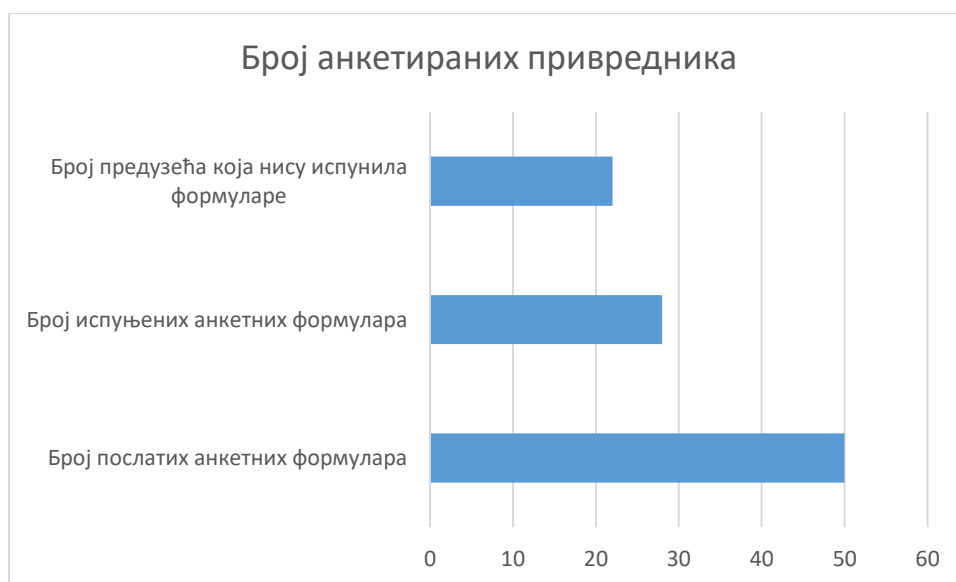
Сврха анкете

Сврха анкете је да се добију информације које ће помоћи општини Брод да на квалитетнији и систематски начин управља развојем приватног сектора и економским развојем Општине, те да провјери задовољство приватног пословног сектора услугама општинске администрације, као и комуналним услугама, а у циљу унапређења јавноприватног дијалога општине Брод и дефинисања будућих тема за заједничко разматрање и рјешавање, путем јавно-приватног дијалога. Анкета је такође имала за циљ да се добију информације о будућим плановима предузећа, планираним инвестицијама, као и потребом за радном снагом.

Коначан циљ ове анкете јесте подизање стандарда услуга и мјера које пружа општинска управа општине Брод са својим Јавним предузећима и Јавним установама, ради стварања повољног пословног амбијента за привреднике који тренутно раде на подручју општине Брод, као и привлачење нових инвеститора.

Методологија

У сврху ове анкете припремљен је анкетни упитник, који је упућен на 50 адреса привредника и предузетника који раде на територији општине Брод. Од тог броја 28 (56%) пословних субјеката је доставило попуњен упитник, док 22 (44%) пословна субјеката нису жељели да учествују у анкети. Од 28 анкетираних, 9 пословних субјеката је попунило анкетни упитник и доставило га путем електронске поште у предложеном року (Графикон бр.1). Привреднике и предузетнике који нису испунили упитнике посјетили су запослени у Одсеку за локални развој и у директном разговору (лице у лице) са власницима или руководиоцима попунили анкетни упитник.

Графикон бр.1: Број анкетираних привредника

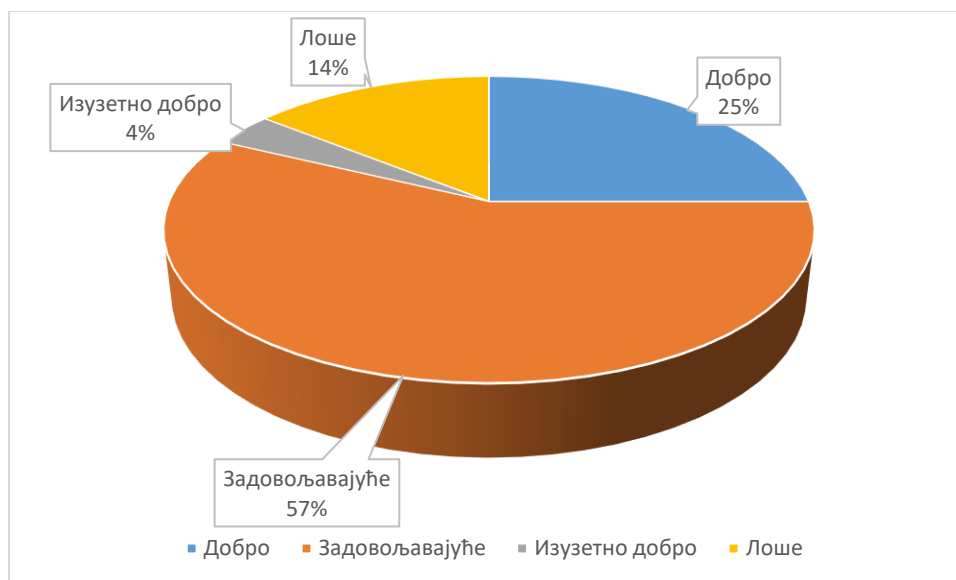
Анкетирани привредни субјекти послују у следећим секторима: 10 (35,71%) у занатско услужном сектору, 4 (12,29%) у металском сектору, 6 (21,43%) у трговинском сектору, 3 прехранбени сектор (10,71%), угоститељски сектор 2 (7,14%), и 3 финансијском сектору (10,71%) (Графикон бр.2).

Графикон бр.2: Структура анкетираних према сектору у којем послују

1. Ваше мишљење о Броду као мјесту за пословање?

На питање о Броду као мјесту за пословање 7 (25%) анкетираних је окарактерисало као добро, 16 (67,14%) задовољавајуће, 1 (3,57%) изузетно добро и 3 (14,29%) као лоше (Графикон бр.3).

Графикон бр.3: Мишљење о Броду као мјесту за пословање

2. Које су по Вашем мишљењу позитивне околности за пословање у Броду?

На ово питање 19 анкетираних дало је одговор, док 9 испитаника нису навели ништа. По мишљењу анкетираних ово су позитивне околности за пословање у Броду (Табела бр.1).

Ред. бр.	Позитивне околности за пословање у Броду	Бр. анкетираних
1.	Географски положај	7
2.	Близина ЕУ	5
3.	Близина граничног прелаза	11
4.	Близина ауто-пута	1
5.	Повољна цијена пос. простора, могућност грађења пословних објеката и ширење производних капацитета	2
6.	Добра сарадња са Општинском управом	1
7.	Природни ресурси	1

Табела бр.1: Позитивне околности за пословање у Броду

3. Које су по Вашем мишљењу негативне околности за пословање у Броду?

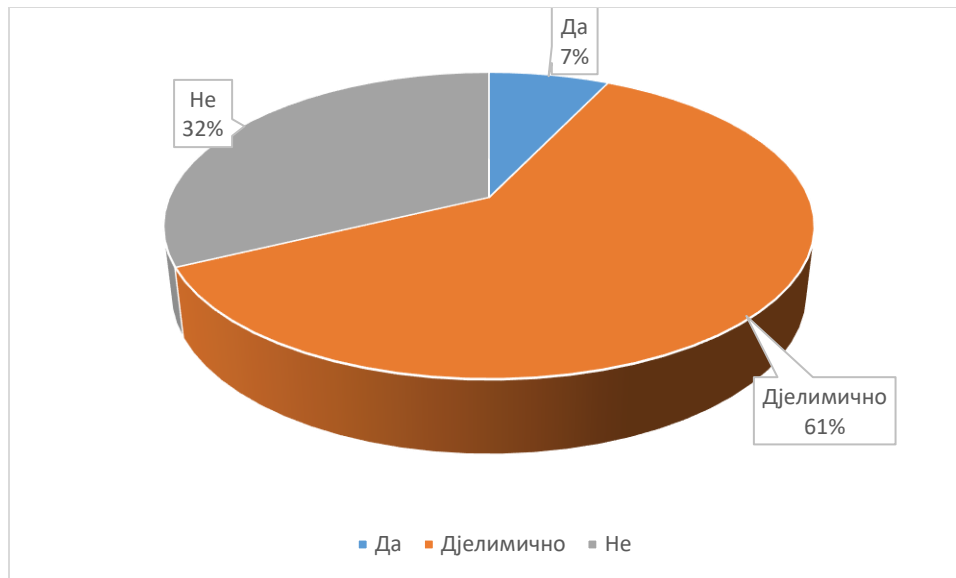
На ово питање 24 анкетираних дало је одговор, док 4 испитаника нису навели ништа. По мишљењу анкетираних ово су негативне околности за пословање у Броду (Табела бр.2).

Редни бр.	Негативне околности за пословање у Броду	Бр. анкетираних
1.	Мали број становништва	8
2.	Смањен ниво образовања нових генерација	1
3.	Недостатак, радно способног становништва	4
4.	Мала средина	1
5.	Мали број пословних/привредних субјеката	2
6.	Престанак, прераде нафтних деривата у "Рафинерији нафте Брод"	1
7.	Људска похлепа	1
8.	Слабо ангажовање на привлачењу инвеститора	1
9.	Недовољна сарадња са успјешним општинама	1
10.	Превише честе инспекцијске контроле (републичке)	1
11.	Политика	1
12.	Неизграђен гранични прелаз	1
13.	Лоша инфраструктура	1
14.	Одлив омладине и продуктивне радне снаге/становништва	8

Табела бр.2: негативне околности за пословање у Броду

4. Да ли су на државном/републичком нивоу створени повољни пословни услови за раст и развој Вашег привредног субјекта?

На ово питање 2 (7,7%) испитаника је одговорило са „Да“, 17 (65,38%) са „Дјелимично“ и 9 (26,97%) са „Не“ (Графикон бр.4).

Графикон бр. 4: Повољни пословни услови за раст и развој предузећа на државном/републичком нивоу

5. Какав утицај на ваше пословање имају следећи фактори?

На ово питање 27 анкетираних дало је одговор, 1 испитаник није навео ништа. По мишљењу анкетираних ово су прописи и мјере органа на вишем нивоу који негативно утичу на пословање привредних субјекта.

Фактори	Врло ограничавајући	Ограничавајући	Без утицаја	Позитиван утицај
ПДВ	4	6	11	1
Порези и доприноси на плате	12	10	5	0
Таксе, накнаде и остали обавезни непорески намети	12	8	7	0
Инспекцијски надзор	9	3	12	3
Добијање дозвола за обављање дјелатности	2	3	9	13

Добијање грађевинске дозволе и осталих повезанх дозвола	2	3	12	8
Вријеме и трошкови везани за судске процедуре	2	5	14	2
Процедуре везане за увоз/извоз	1	4	13	1
Политичка стабилност	2	6	12	3
Административне процедуре на локалном нивоу	1	8	13	2
Административне процедуре на вишим нивоима	2	8	14	1
Неликвидност	2	5	15	1
Кредити и камате	5	5	11	1

Табела бр.3 : Утицај на ваше пословање

6. Уколико претходни одговор није позитиван, наведите који прописи и мјере органа на вишем нивоу негативно утичу на пословање Вашег привредног субјекта

На ово питање 6 анкетираних дало је одговор, док 22 испитаника нису навели ништа. По мишљењу анкетираних ово су фактори органа на вишем нивоу који негативно утичу на пословање привредних субјекта.

- Порези и доприноси на зграде.
- Високи доприноси.
- Таксе, накнаде и остали непорески намети, трошкови.
- Административне процедуре су често компликоване али нисам сигуран да би без њихн могло.
- Дуготрајно чекање дозвола за привремени увоз. Не флексибилност признавања трошкова ако радници раде у иностранству...
- Највећи минималац у региону, при чему корист има само држава али не и радник.

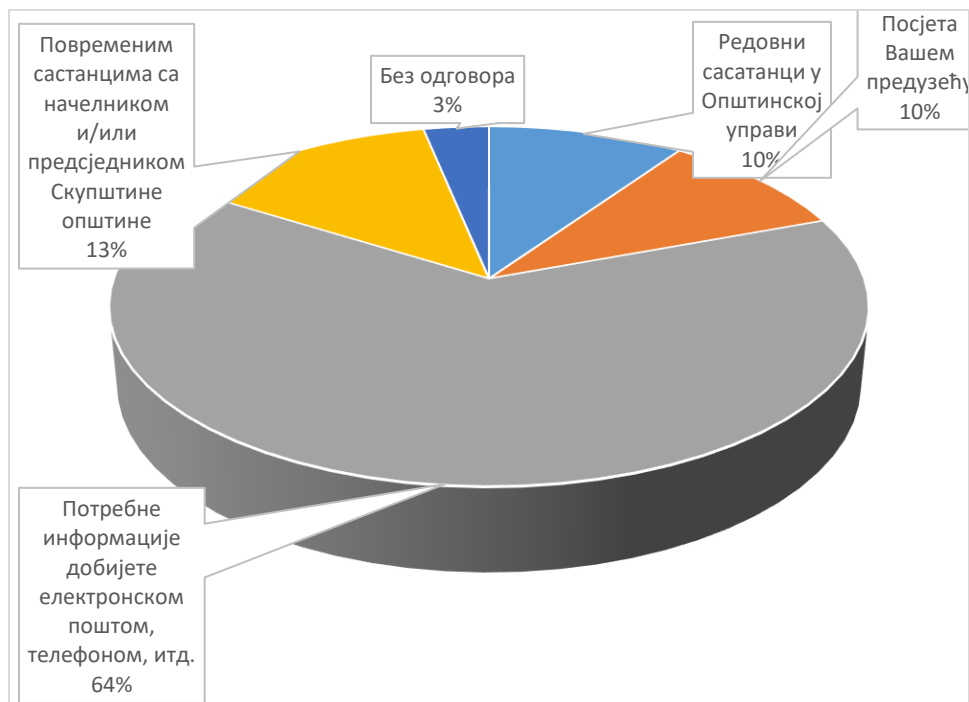

7. На који начин сте до сада комуницирали са Општинском управом?

На ово питање је одговорио 27 испитаник, док 1 анкетирани није дао одговор (Табела бр. 4 и Графикон бр.5).

Ред. бр.	Начин комуникације до сада са Општинском управом	Одговор
1.	Редовни сасатанци у Општинској управи	3
2.	Посјета Вашем предузећу	3
3.	Потребне информације добијете електронском поштом, телефоном, итд.	20
4.	Повременим састанцима са начелником и/или предсједником Скупштине општине	4

Табела бр.4 : Начин комуникације са Општинском управом

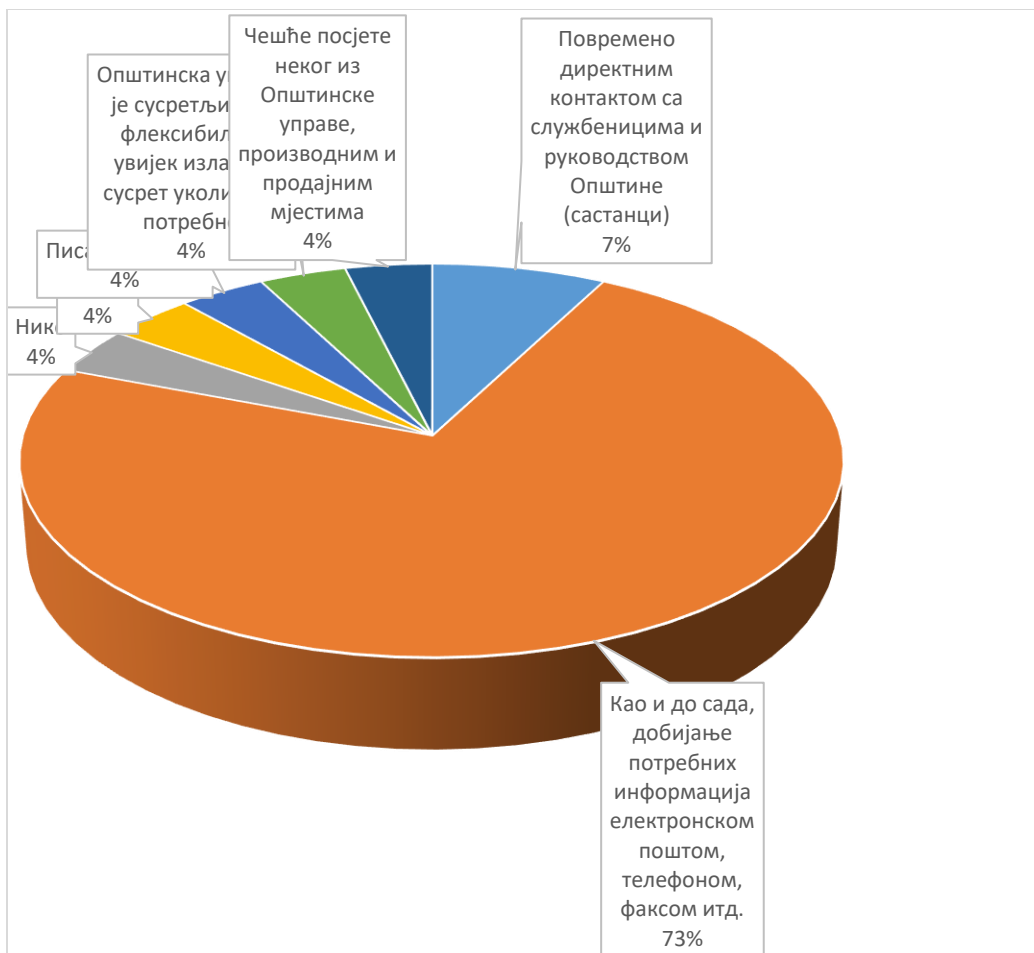
Графикон бр. 5: Начин комуникације са Општинском управом

8. На који начин желите да убудуће комуницирате са Општинском управом?

На ово питање одговорило је 20 анкетираних, док 8 испитаника није дало одговор (Табела бр.4 и Графикон бр.6).

Ред. бр.	Начин на који желите убудуће да комуницирате са Општинском управом	Одговор
1.	Повремено директним контактом са службеницима и руководством Општине (састанци)	2
2.	Као и до сада, добијање потребних информација електронском поштом, телефоном, факсом итд.	19
3.	Никако	1
4.	Лично	1
6.	Писаним путем	1
7.	Општинска управа је сусретљива и флексибилна, увијек излази у сусрет уколико је потребно	1
8.	Чешће посјете неког из Општинске управе, производним и продајним мјестима	1

Табела бр. 5: Будући начин комуникације са Општинском управом

Графикон бр. 6: Будући начин комуникације са Општинском управом

9. Који облици комуникације би били пожељни?

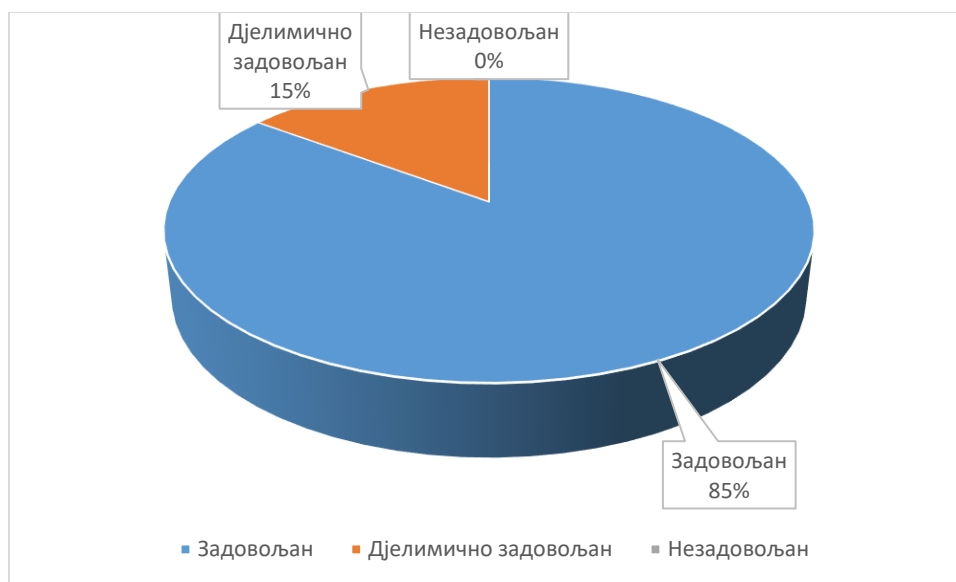
На ово питање одговорило је 26 анкетираних, док 2 испитаника нису дали одговор.

Ред. бр.	Пожељни начини комуникације	Одговор
1.	Редовни састанци у Општинској управи	6
2.	Посјета Вашем предузећу	6
3.	Анкета прије одлучивања о важним питањима за привреду	14
4.	Електронски и телефоном	4

Табела бр.6: Пожељни облици комуникације са ЈЛС

10. Да ли сте задовољни начином и брзином издавања рјешења за одобравање обављања предузетничке дјелатности

На ово питање је одговорило 27 анкетираних, један анкетирани није дао одговор, који су имали искуства са регистравањем предузетничких дјелатности, 82,14% је задовољно начином и брзином издавања рјешења, 14,29% је дјелимично задовољно, док је 0% незадовољно (Графикон бр.7).

Графикон бр.7 : Начин и брзина издавања рјешења за одобравање обављања предузетничке дјелатности

11. Уколико претходни одговор није позитиван, наведите разлог Вашег незадовољства

Нико није навео да је незадовољан.

12. Имате ли приједлога за унапријеђење рада Општинске управе у односу према привредницима и предузетницима?

На ово питање је дало одговор 11 испитаника. Приједлози анкетираних су следећи:

- Немамо приједлог (3 испитаника).
- Привлачење инвеститора, отварање нових предузећа (3 испитаника).
- Увијек може боље, ништа конкретно.
- Општинска управа, мора организовати значајније посјете свим привредним субјектима.
- Смањити накнаду за градско грађевинско земљиште.
- Поједностављење процедура и спајање различитих реферата ради избјегавања одласка на више различитих адреса, уважавање „on line“ предаја захтјева.
- Смањење администрације.

13. Наведите у којој мјери сте задовољни квалитетом и доступношћу јавних услуга

У табели бр. 5 приказани су резултати испитивања у којој мјери су грађани задовољни квалитетом и доступношћу јавних услуга.

НАЗИВ УСЛУГЕ	ОДГОВОР	Задовољни квалитетом и услугама
Водоснабдијевање	Потпуно задовољан	10
	Дјелимично задовољан	15
	Незадовољан	1
	Немам мишљење/став о овом питању	1
Канализација	Потпуно задовољан	11
	Дјелимично задовољан	12

	Незадовољан	4
	Немам мишљење/став о овом питању	/
Одвоз комуналног отпада	Потпуно задовољан	23
	Дјелимично задовољан	4
	Незадовољан	/
	Немам мишљење/став о овом питању	/
Испорука електричне енергије	Потпуно задовољан	17
	Дјелимично задовољан	10
	Незадовољан	1
	Немам мишљење/став о овом питању	/
Телекомуникационе услуге	Потпуно задовољан	15
	Дјелимично задовољан	11
	Незадовољан	/
	Немам мишљење/став о овом питању	1
Путна инфраструктура	Потпуно задовољан	4
	Дјелимично задовољан	15
	Незадовољан	7
	Немам мишљење/став о овом питању	1
Јавни превоз	Потпуно задовољан	4
	Дјелимично задовољан	7
	Незадовољан	6
	Немам мишљење/став о овом питању	7
Јавна безбједност	Потпуно задовољан	13
	Дјелимично задовољан	6
	Незадовољан	2
	Немам мишљење/став о овом питању	1
Рад инспекцијских служби	Потпуно задовољан	15
	Дјелимично задовољан	11
	Незадовољан	/
	Немам мишљење/став о овом питању	/

Јавна расвјета	Потпуно задовољан	12
	Дјелимично задовољан	10
	Незадовољан	2
	Немам мишљење/став о овом питању	1
Издавање грађевинских дозвола	Потпуно задовољан	11
	Дјелимично задовољан	3
	Незадовољан	1
	Немам мишљење/став о овом питању	10
Организовање јавног паркинга	Потпуно задовољан	11
	Дјелимично задовољан	12
	Незадовољан	2
	Немам мишљење/став о овом питању	2

Табела бр.7 : Квалитет и доступност јавних услуга

14. Ваше мишљење о цијени комуналних услуга (вода, одвоз смећа, канализација и др.)?

На ово питање је одговорило 28 анкетираних, 15(53,57%) испитаника сматра да је цијена комуналних услуга превисока, 13 (46,43%) сматра да је цијена одговарајућа, док ниједан анкетирани не сматра да су сијене прениске (Графикон бр.8).

Графикон бр. 8: Цијена комуналних услуга

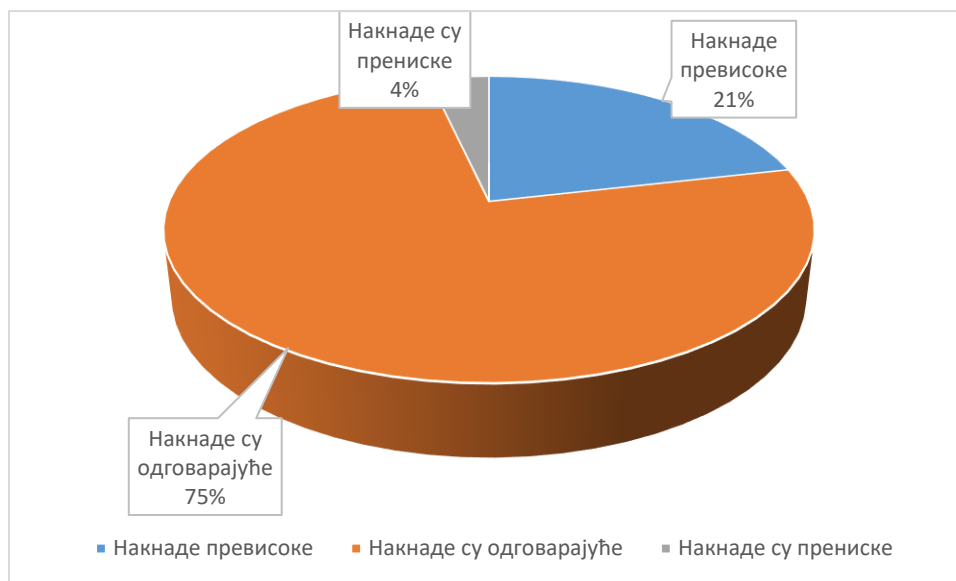
15. Уколико сте на претходно питање одговорили са „превисоке су“, образложите на које тачно комуналне услуге мислите и из којих разлога мислите да их треба смањити

На ово питање одговорило је 7 испитаника:

- Одржавање шахта, вода и одвоз смећа.
- Водоснабдијевање и одвоз комуналног отпада, превисока цијена за правна лица.
- Све је прескупо.
- Све осим одвоза смећа.

16. Ваше мишљење о висини административних и комуналних такси и накнада?

Графикон бр.9 : Висина административних и комуналних такси и накнада

17. Уколико сте на претходно питање одговорили са „преви́соке су“, образложите на које тачно таксе/накнаде мислите и из којих разлога мислите да их треба смањити

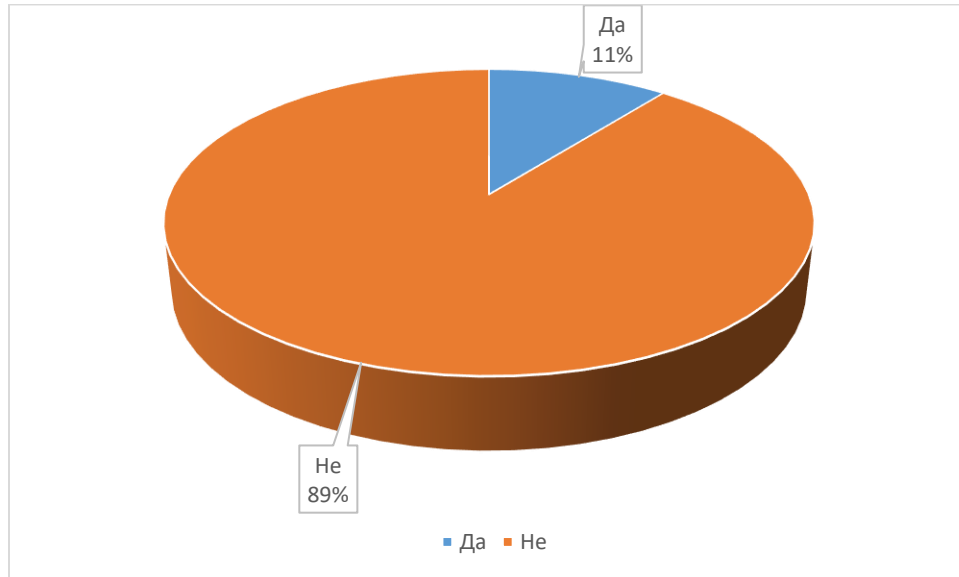
На ово питање одговорило је 6 испитаника:

- Рекламе, коришћење јавне површине.
- Комуналне накнаде потребно смањити.

18. да ли сте у претходне 3 године добијали подстицајна средства за пословање вашег привредног субјекта?

На ово питање 3 испитаника су одговорила са ДА:

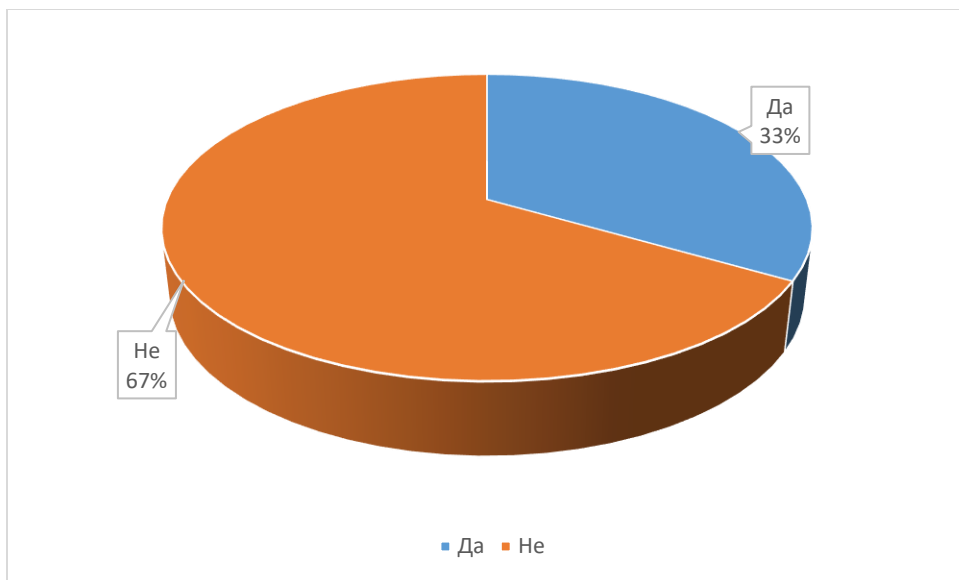
- Приликом запошљавања радника са бироа, од Владе Републике Српске.
- Од Владе Републике Српске.
- Од Владе Републике Српске али није реализован.

Графикон бр. 10: Добијени подстицаји за пословање привредних друштава

19. да ли планирате инвестиције у наредној години у циљу повећања производње?

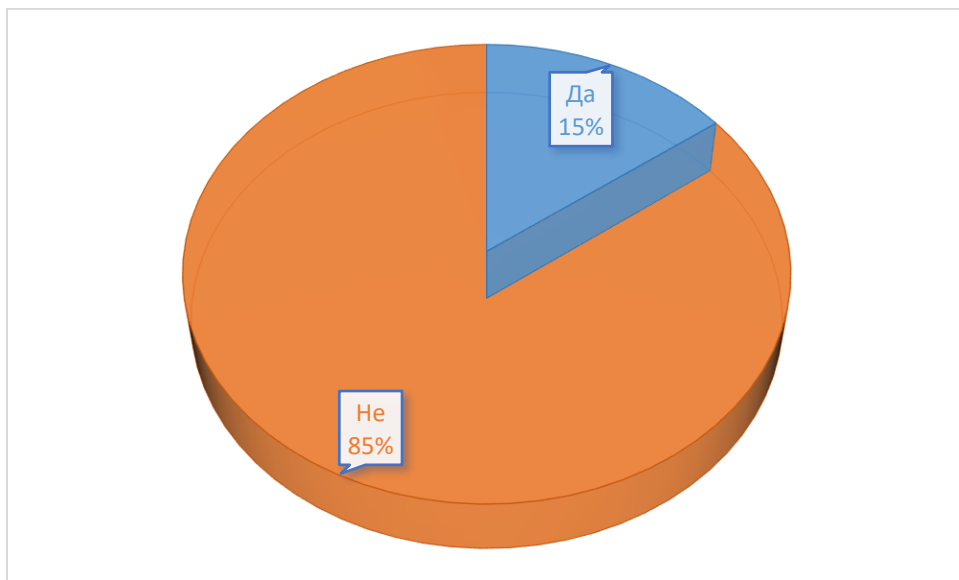
На ово питање 9 испитаника су одговорила са ДА.

Графикон бр. 11: Планирање инвестиција у наредној години у циљу повећања производње

20. Да ли користите сезонску радну снагу (на одређено вријеме)?

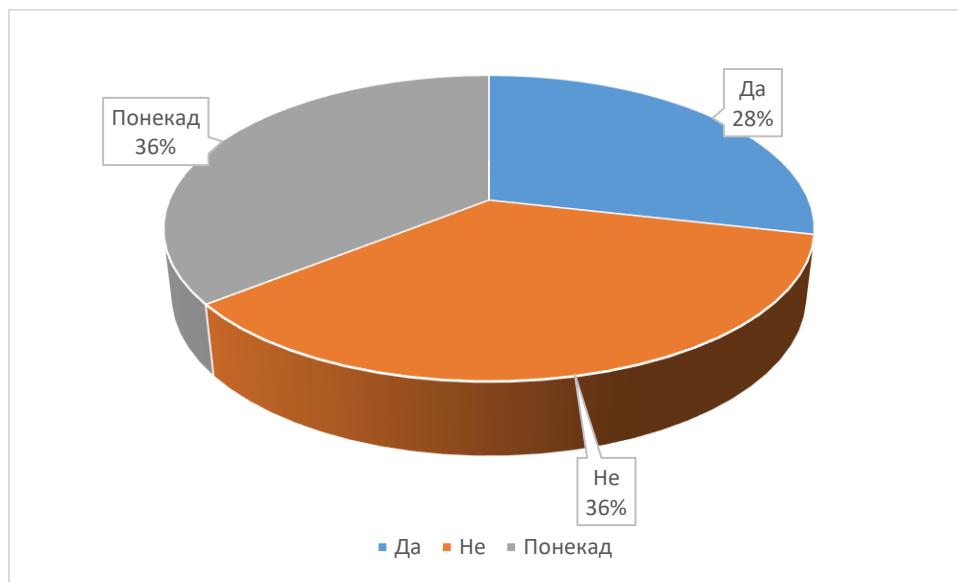
Четири испитаника су одговорили са ДА:

Графикон бр. 12: Коришћење сезонске радне снаге

21. да ли сте имали проблема са недостатком специфичних професија и квалификација радне снаге приликом попуњавања слободних радних мјеста у протеклом периоду?

На ово питање са „ДА“ је одговорило је 8 испитаника, са „Понекад“ су одговорила 10 испитаника.

Графикон бр. 13: Недостатак специфичних професија и квалификоване радне снаге приликом попуњавања слободних радних мјеста

22. Уколико су ваши одговори на претходно питање били „ДА“ или „Понекад“, означите по Вашем мишљењу узроке такве ситуације.

На ово питање са „ДА“ је одговорило је 8 испитаника, са „Понекад“ су одговорила 10 испитаника:

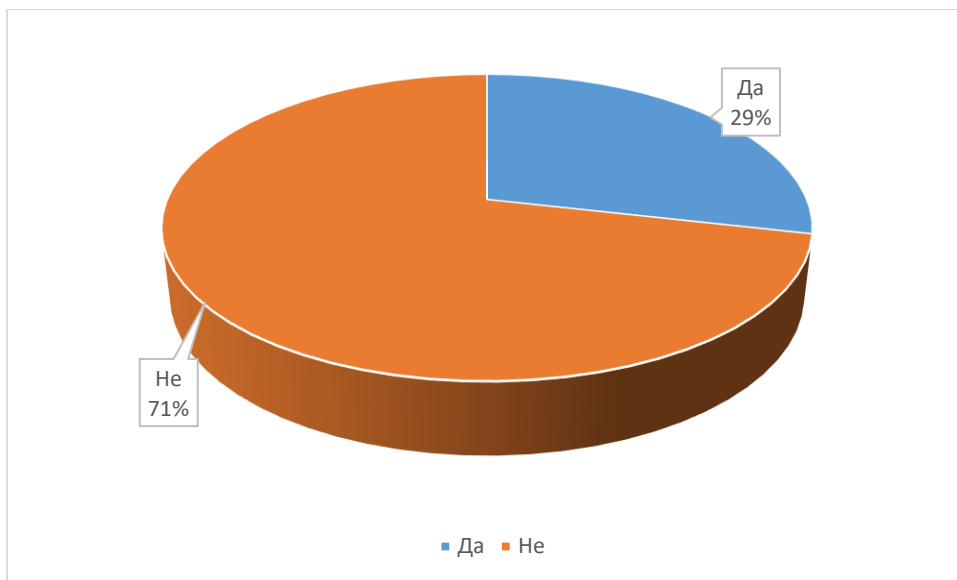
- Недостатак квалификоване радне снаге, акценат на специфична занимања.
- Недостатак машинских инжењера.
- Нема тренутно ријешења.

23. Наведите потенцијална рјешења проблема обезбјеђивања адекватне радне снаге

- Преквалификација старијих, доквалификација млађих.
- Усклађивање школства са стварним потребама, боља комуникација између школства, општинске администрације и привредника.
- Бољи услови рада и живота у Броду.
- На бироу за запошљавање има лица која не желе да раде.
- Прије 10 година се о овом питању требало мислити.
- Зауставити одлазак младих.
- Смањити обавезе на плате и преусмјерити радницима.
- Више праксе за ученике ЦНЦ машина.

24. да ли имате ученике средње школе на пракси и да ли сте спремни да прихватите неколико ученика да код вас похађају практични дио наставе?

Са „ДА“ је одговорило 8 испитаника, који су спремни укупно да прихвате 36 ученика на праксу.

Дијаграм бр.14:Спремност прихватања ученика на праксу

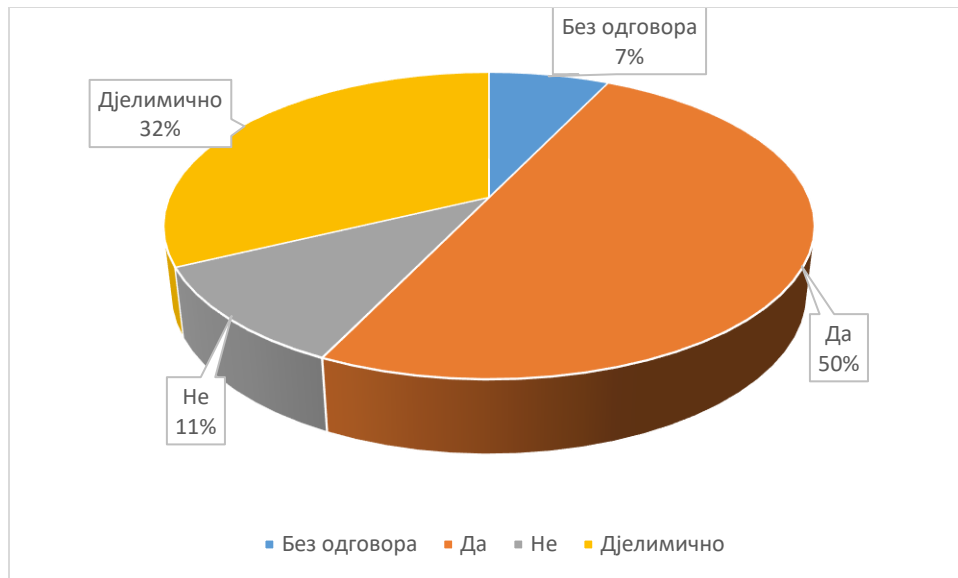
25. Имате ли приједлог за увођење новог усмјерења у средњој школи?

Одговор је дало 6 испитаника:

- Специфични и недостајући занати.
- Заваривач.
- Занатска занимања:зидар, водоинсталатер, монтер централног гријања, месар, пекар.
- Текстилна школа.

28. Да ли сматрате корисним рад Привредног савјета општине Брод?

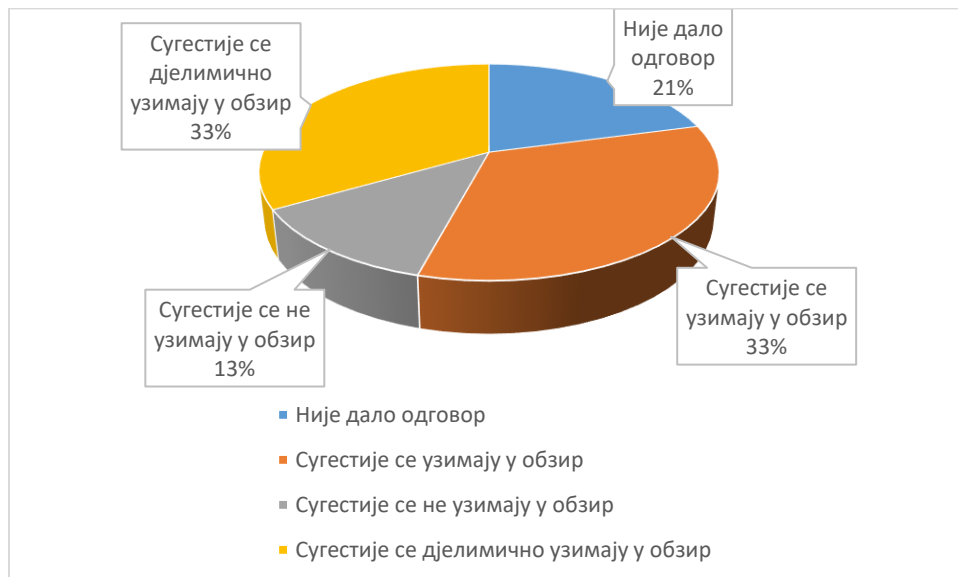
На ово питање 2 испитаника нису дала одговор.

Дијаграм бр. 15: да ли сматрате кирисним рад Привредног савјета општине Брод?

29. У којој се мјери узимају сугестије Привредног савјета у обзир?

На ово питање 2 испитаника није дало одговор.

Дијаграм бр. 16: У којој се мјери узимају сугестије Привредног савјета у обзир?

ЗАКЉУЧАК

Увидом у резултате анкете можемо закључити да привредници општине Брод сматрају да је Брод добро мјесто за пословање, чије су главне предности добар географски положај, близина Европске уније и добра сарадња са Општинском управом.

Као главне негативне околности, анкетирани наводе мали број становника, недостатак квалификованих радника и одлив радне снаге.

Већина испитаника сматра да су на државном/републичком нивоу дјелимично повољни услови за раст и развој њихових пословних субјеката. Као негативне мјере и прописи наводе се превисоки намети и пореске обавезе.

Привредници су најчешће комуницирали са Општинском управом путем електронске поште, телефоном, факсом и сл. и повременим састанцима са Начелником општине и/или Предсједником Скупштине општине. Већина привредника се изјаснила да и даље желе да комуницирају са Општинском управом путем електронске поште, телефоном, факсом и сл. и директним контактом са службеницима и руководством Општинске управе.

Већина предузетника је задовољна брзином издавања рјешења за одобравање предузетничке дјелатности.

Квалитетом и доступношћу комуналних услуга, анкетирани су у већини случајева потпуно задовољни, дјелимично су задовољни јавном безбједности, путном инфраструктуром и организовањем јавног паркинга а о услугама организовања јавног превоза и грађевинских дозвола у већини случајева немају став/мишљење. Цијеном комуналних услуга је задовољна већина испитаника.

Као најчешће узроке недостатка специфичних професија, испитаници су навели недовољну усклађеност наставних планова и програма у средњим школама са стварним потребама тржишта радне снаге, затим недовољну обученост кадра након завршене школе, недовољну количину квалитетних практичних и теоријских знања која се пружају ученицима у школама. Узрок је, како наводе испитаници, поред ограниченог и неправилног

избора занимања у средњим школама и недовољна заинтересованост младих људи за останак у својој локалној заједници.

За потенцијална рјешења проблема обезбјеђивања адекватне радне снаге, испитаници су навели адекватно ослушкивање потреба тржишта, бољу комуникацију између школе, општинске администрације и привредника, промјену свијести о правим вриједностима у цјелокупном друштву.

Анкету и анализу анкете урадио:

Одсјек за локални развој општине Брод